

"...

II- İTİRAZLARIN GEREKÇELERİ

A- E.2013/150 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Davacı ... vekili Av. ... tarafından, üst üste iki dönem İlçe Ziraat Odası Yönetim Kuruluna başkanlık yapması nedeniyle 2015 yılında yapılacak seçimlerde ... Ziraat Odası Yönetim Kurulu Başkanlığına tekrar aday olmasının mümkün olup olmadığı hususunda 6964 sayılı Kanun çerçevesinde tereddütlerin giderilmesi için yapılan başvurunun reddine ilişkin Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin 05.04.2013 tarihli ve 001551 sayılı işleminin iptali ile 6964 sayılı Kanunun 11. maddesinin 3. fıkrasının ve 28. maddesinin 3. fıkrasının Anayasa'nın 2, 6, 10, 13, 67 ve 135. maddelerine aykırı olduğundan bahisle iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması istemiyle Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne karşı açılan davada Mahkememizin 06/06/2013 günlü ara kararı ile 15.05.1957 günlü, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 11. maddesinin, 17.09.2004 günlü, 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 28. maddesiyle değiştirilen "Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." biçimindeki üçüncü fıkrasının iptaline karar verilmesi istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verildiği, Anayasa Mahkemesinin 12/09/2013 gün ve E:2013/90, K:2013/96 sayılı kararı ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığı gerekçesi ile dosyanın iade edilmesi üzerine dava dosyası yeniden incelendi işin gereği görüldü:

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun Oda Yönetim Kurulu başlıklı 11. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında: Oda yönetim kurulunun, oda meclisinin dört yıl için kendi üyeleri arasından seçtiği en az beş en çok yedi üyeden oluşacağı, ayrıca aynı sayıda yedek üye seçileceği, Oda yönetim kurulunun, iki yılda bir seçilmiş üyeler arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir muhasip üye seçeceği, 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değişik 3. fıkrasında ise; üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyeceği hükmüne bağlanmıştır.

Aynı Kanunun Birlik Yönetim Kurulu başlıklı 28. maddesinde: Birlik Yönetim Kurulunun; Birlik Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından dört yıl için seçtiği on üye ile Birlik Genel Sekreterinden oluşacağı, yönetim kurulunun, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanacağı kararların oy çokluğu ile alınacağı, eşitlik halinde Başkanın oy kullandığı tarafın kararının geçerli sayılacağı, Birlik Yönetim Kurulunun, Genel Kurulu müteakip kendi üyeleri arasından dört yıl için bir başkan, bir başkan vekili ve bir muhasip üye seçeceği, üst üste iki dönem Birlik yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyeceği hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının, 2007 ve 2011 yıllarında yapılan oda yönetim kurulu seçimlerinde iki kez üst üste yönetim kurulu başkanlığına seçildiği ve halen bu görevi yürütmekte olduğu, 2015 yılında yapılacak Olağan Genel Kurulda ... Ziraat Odası Yönetim Kurulu Üyeliğine ve Yönetim Kurulu Başkanlığına tekrar aday olmasının mümkün olup olmadığı hususunda 6964 sayılı Kanun çerçevesinde tereddütlerinin giderilmesi için yapılan başvurunun; "6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun Oda Yönetim Kurulu" başlıklı 11. maddesinde; Oda yönetim kurulunun, Oda meclisinin dört yıl için kendi üyeleri arasından seçtiği en az beş en çok yedi üyeden oluşacağı, ayrıca aynı sayıda yedek

üye seçileceği, Oda yönetim kurulunun, iki yılda bir seçilmiş üyeler arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir muhasip üye seçeceği, üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyeceğinin kurala bağlanmış olması sebebiyle 2015 yılında yapılacak seçimlerde ... Ziraat Odası yönetim kurulu başkanlığına seçilemeyeceği sonucuna varıldığı" gerekçesiyle reddedildiği, anılan ret işleminin dayanağı olan 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun "Oda Yönetim Kurulu" başlıklı 11. maddesinin üçüncü fıkrasına yönelik Anayasaya aykırılık iddiası dikkate alınarak Anayasaya uygunluğunun incelenmesi gerekli görülmüştür.

Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Tüzelkişilikleri olan bu tür meslek kuruluşlarının yönetsel vesayet ağırlığı, yönetim ve mali konularda denetim yoğunluğunu getirmekle birlikte, organlarını kendi üyeleri arasından kanunda belirlenen yöntemlere göre seçmeleri ilkesi benimsenmiştir. Böylece Anayasa, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olması kuralını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır. Demokratik düzenin en belirgin niteliği de seçimlerdir. Seçimlerin adaletli bir katılım ile serbest, eşit ve genel-oy ilkelerine dayalı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülen düzenleme uyarınca, oda ve borsa organlarında başkanlık yapacakların, kanunda gösterilen usullere göre seçilecekleri açıktır. Ancak bu yetki, seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemektedir. Kanunla seçim konusunda yapılacak düzenlemelerin demokratik hukuk devletiyle bağdaşır olması gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış olup, hukuk devleti; hak ve özgürlükleri güvenceye alan devlettir. Kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması ve keyfî davranmaması gerekir.

Demokratik hukuk devletinde temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alınması esastır. Demokratik hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez unsurlarından birisi de özgür, genel, eşit ve gizli oya dayalı, hoşgörü, açık fikirlilik ve çoğulculuk anlayışı içerisinde ilgililerin birbirleriyle rekabet edebildiği dürüst ve düzenli seçimlerin varlığıdır. Bu şekildeki bir devlette yönetime gelmede ve ayrılmada tek yol seçimler olup, buna ilişkin yasaklar "demokratik hukuk devleti ilkesi"yle bağdaşmaz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Türkiye Ziraat Odaları Birliği ile odalar ve borsaların meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı gibi görevlere "seçilme hakkı" demokratik bir haktır. İptali istenen kurallarla, Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülmeyen belli süre başkanlık yapanların aradan sekiz yıl geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı mümkün değildir. Bu yasak seçime katılan üyelerin kanaatinin serbestçe oluşmasını engellediğinden üyeler yönünden "seçme" adaylar yönünden "seçilme" hakkına müdahale oluşturmuştur. Kamu kurumu niteliğinde olsa da sivil toplum örgütlerine bu tür seçilememe yasakları getirilmesi demokratik hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmayacağından Anayasa'ya aykırılık oluşturduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin 10.01.2013 tarih ve E:2012/128 K:2013/7 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 152. maddesinin 1. fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 40.maddesi uyarınca bir davaya bakmakta olan Mahkemenin, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa; iptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını, Anayasa Mahkemesine göndermesi öngörüldüğünden; 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun Oda Yönetim Kurulu başlıklı 11. maddesinin 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değişik 3.fikrasının Anayasanın 2. ve 135. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaşıldığından, anılan hükmün iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar 5 ay süreyle davanın geri bırakılmasına, 06/11/2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

B- E.2014/7 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Davacı ... vekili Av. ... tarafından, üst üste iki dönem İlçe Ziraat Odası Yönetim Kuruluna başkanlık yapması nedeniyle 2015 yılında yapılacak seçimlerde ... Ziraat Odası Yönetim Kurulu Başkanlığına tekrar aday olmasının mümkün olup olmadığı hususunda 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu çerçevesinde tereddütlerin giderilmesi için yapılan başvurunun reddine ilişkin Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin 05.04.2013 tarihli ve 1550 sayılı işleminin iptali istemiyle Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne karşı açılan davada; yukarıda anılan 6964 sayılı Kanunun 11. maddesinin 3. fıkrasında yer alan "Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." hükmünün Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı olduğu kanaati ile Anayasa'nın 152. maddesi ve bir davaya bakmakta olan mahkemenin o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurması gerektiğini düzenleyen 2949 sayılı Kanun'un 28. maddesinin 2. fıkrası uyarınca işin gereği görüldü:

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun Oda Yönetim Kurulu başlıklı 11. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında: Oda yönetim kurulunun, oda meclisinin dört yıl için kendi üyeleri arasından seçtiği en az beş en çok yedi üyeden oluşacağı, ayrıca aynı sayıda yedek üye seçileceği, Oda yönetim kurulunun, iki yılda bir seçilmiş üyeler arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir muhasip üye seçeceği, 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değişik 3. fıkrasında ise; üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının, 2007 ve 2011 yıllarında yapılan oda yönetim kurulu seçimlerinde iki kez üst üste yönetim kurulu başkanlığına seçildiği ve halen bu görevi yürütmekte olduğu, 2015 yılında yapılacak Olağan Genel Kurulda ... Ziraat Odası Yönetim Kurulu Üyeliğine ve Yönetim Kurulu Başkanlığına tekrar aday olmasının mümkün olup olmadığı hususunda 6964 sayılı Kanun çerçevesinde tereddütlerin giderilmesi için yapılan başvurunun; "6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun Oda Yönetim Kurulu başlıklı 11. maddesinde; Oda yönetim kurulunun, Oda meclisinin dört yıl için kendi üyeleri arasından seçtiği en az beş en çok yedi üyeden oluşacağı, ayrıca aynı sayıda yedek üye seçileceği, Oda yönetim kurulunun, iki yılda bir seçilmiş üyeler arasından bir başkan, bir

başkan vekili ve bir muhasip üye seçeceği, üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyeceğinin kurala bağlanmış olması sebebiyle 2015 yılında yapılacak seçimlerde ... Ziraat Odası yönetim kurulu başkanlığına seçilemeyeceği sonucuna varıldığı" gerekçesiyle reddedildiği, anılan ret işleminin dayanağı olan 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun "Oda Yönetim Kurulu" başlıklı 11. maddesinin üçüncü fıkrasına yönelik Anayasaya aykırılık iddiası dikkate alınarak Anayasaya uygunluğunun incelenmesi gerekli görülmüştür.

Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Tüzelkişilikleri olan bu tür meslek kuruluşlarının yönetsel vesayet ağırlığı, yönetim ve mali konularda denetim yoğunluğunu getirmekle birlikte, organlarını kendi üyeleri arasından kanunda belirlenen yöntemlere göre seçmeleri ilkesi benimsenmiştir. Böylece Anayasa, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olması kuralını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır. Demokratik düzenin en belirgin niteliği de seçimlerdir. Seçimlerin adaletli bir katılım ile serbest, eşit ve genel-oy ilkelerine dayalı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülen düzenleme uyarınca, oda ve borsa organlarında başkanlık yapacakların, kanunda gösterilen usullere göre seçilecekleri açıktır. Ancak bu yetki, seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemektedir. Kanunla seçim konusunda yapılacak düzenlemelerin demokratik hukuk devletiyle bağdaşır olması gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış olup, hukuk devleti; hak ve özgürlükleri güvenceye alan devlettir. Kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması ve keyfi davranmaması gerekir.

Demokratik hukuk devletinde temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alınması esastır. Demokratik hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez unsurlarından birisi de özgür, genel, eşit ve gizli oya dayalı, hoşgörü, açık fikirlilik ve çoğulculuk anlayışı içerisinde ilgililerin birbirleriyle rekabet edebildiği dürüst ve düzenli seçimlerin varlığıdır. Bu şekilde bir devlette yönetime gelmede ve ayrılmada tek yol seçimler olup, buna ilişkin yasaklar "demokratik hukuk devleti ilkesi"yle bağdaşmaz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Türkiye Ziraat Odaları Birliği ile odalar ve borsaların meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı gibi görevlere "seçilme hakkı" demokratik bir haktır, iptali istenen kurallarla, Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülme-yen belli süre başkanlık yapanların aradan sekiz yıl geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı mümkün değildir. Bu yasak seçime katılan üyelerin kanaatinin serbestçe oluşmasını engellediğinden üyeler yönünden "seçme" adaylar yönünden "seçilme" hakkına müdahale oluşturmuştur. Kamu kurumu niteliğinde olsa da sivil toplum örgütlerine bu tür seçilememe yasakları getirilmesi demokratik hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmayacağından Anayasa'ya aykırılık oluşturduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin 10.01.2013 tarih ve E:2012/128, K:2013/7 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 152. maddesinin 1. fıkrası ile 6216 sayılı Kanunun 40. maddesi uyarınca bir davaya bakmakta olan Mahkemenin, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa; iptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını, Anayasa Mahkemesine göndermesi öngörüldüğünden; 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun Oda Yönetim Kurulu başlıklı 11. maddesinin 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değişik 3. fıkrasının Anayasanın 2. ve 135. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaşıldığından, anılan hükmün iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar 5 ay süreyle davanın geri bırakılmasına, 20/12/2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

C- E.2014/39 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"2007 yılında . Ziraat Odası oda yönetim kurulu üyesi ve yönetim kurulu başkanlığı yapan ve 2011 yılında aynı görevlere tekrar seçilen davacı . vekili Av. . tarafından, 10.04.2013 tarihli dilekçe ile Şubat 2015'te yapılacak olağan genel kurulda yeniden oda başkanlığına aday olmak istemiyle yaptığı başvurunun üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerinden bahisle reddine yönelik Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin 10.04.2013 tarih ve 1595 sayılı işleminin iptali istemiyle Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne karşı açılan davada, dava konusu işlemin dayanağı olan 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 11. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." hükmünün Anayasa hükümlerine aykırı olduğuna yönelik davacı itirazının ciddi görülerek 6216 sayılı Yasanın 40. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nce "somut norm denetimi" yapılmak üzere Anayasaya aykırılık itirazında bulunulması gerektiği sonucuna varılarak gereği görüldü:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı belirtilmiş; 152'nci maddesinde de, "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükmüyle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır. Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

UYUŞMAZLIĞIN MADDİ ÇERÇEVESİ:

2007 yılında . Ziraat Odası oda yönetim kurulu üyesi ve yönetim kurulu başkanlığı yapan ve 2011 yılında aynı görevlere tekrar seçilen davacı . vekili Av. . tarafından, 10.04.2013

tarihli dilekçe ile Şubat 2015'te yapılacak olağan genel kurulda yeniden oda başkanlığına aday olmak istemiyle yaptığı başvurunun, üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerinden bahisle, reddedilmesi üzerine anılan işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İTİRAZ KONUSU YASA KURALI:

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 11. maddesinde "(Değişik: 3/6/2004-5184/10 md.) Oda yönetim kurulu, oda meclisinin dört yıl için kendi üyeleri arasından seçtiği en az beş en çok yedi üyeden oluşur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Oda yönetim kurulu, iki yılda bir seçilmiş üyeleri arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir muhasip üye seçer.

(Değişik üçüncü fıkra: 17/9/2004-5234/28 md.) Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." hükmüne yer verilmiştir.

ANAYASA'YA AYKIRILIK İTİRAZIMIZIN NEDENLERİ:

Dayanılan Anayasa Kuralları:

1- "Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "Madde 135- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.

Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz.

(Değişik: 23/7/1995 - 4121/13 md.) Bu meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.

(Değişik: 23/7/1995 - 4121/13 md.) Bu meslek kuruluşları ve üst kuruluşları organlarının seçimlerinde siyasi partiler aday gösteremezler.

(Değişik: 23/7/1995 - 4121/13 md.) Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin idari ve mali denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir.

(Değişik: 23/7/1995 - 4121/13 md.) Amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunun belirlediği merciin veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine mahkeme kararıyla son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.

(Değişik: 23/7/1995 - 4121/13 md.) Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, meslek kuruluşlarını veya üst kuruluşlarını faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hakim onayına sunulur. Hakim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

Anayasa'ya Aykırılık Nedenleri:

Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Tüzelkişilikleri olan bu tür meslek kuruluşlarının yönetsel vesayet ağırlığı, yönetim ve mali konularda denetim yoğunluğunu getirmekle birlikte, organlarını kendi üyeleri arasından kanunda belirlenen yöntemlere göre seçmeleri ilkesi benimsenmiştir. Böylece Anayasa, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olması kuralını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır. Kuşkusuz demokratik düzenin en belirgin niteliği de seçimlerdir. Seçimlerin adaletli bir katılım ile serbest, eşit ve genel-oy ilkelerine dayalı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülen düzenleme uyarınca, oda yönetim kurulunda başkanlık yapacakların, kanunda gösterilen usullere göre seçilecekleri açıktır. Ancak bu yetki, seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemektedir. Kanunla seçim konusunda yapılacak düzenlemelerin demokratik hukuk devletiyle bağdaşır olması gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken Anayasa ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasa koyucu, yalnız yasaların Anayasa'ya değil, evrensel hukuk ilkelerine uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür. Hukuk güvenliğinin sağlanması, bu doğrultuda yasaların geleceğe yönelik öngörülebilir belirlemeler yapılabilmesine olanak verecek kurallar içermesi de, Hukukun üstünlüğünü temel alan hukuk devletinin vazgeçilmez koşulları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, hukuk devletinde güven ve istikrarın korunabilmesi için kural olarak yasalar, yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki olaylara uygulanırlar. Bazı durumlarda, adaletin sağlanması, temel hakların korunması gibi nedenlerden kaynaklanan zorunluluklar dışında yasaların geçmişe yürümesi söz konusu değildir.

Demokratik hukuk devletinde temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alınması esastır. Demokratik hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez unsurlarından birisi de özgür, genel, eşit ve gizli oya dayalı, hoşgörü, açık fikirlilik ve çoğulculuk anlayışı içerisinde ilgililerin birbirleriyle rekabet edebildiği dürüst ve düzenli seçimlerin varlığıdır. Bu şekildeki bir devlette yönetime gelmede ve ayrılmada tek yol seçimler olup, buna ilişkin yasaklar "demokratik hukuk devleti ilkesi"yle bağdaşmaz.

Dava konusu kuralla üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapanların iki seçim dönemi geçmedikçe tekrar başkan seçilemeyecekleri belirtilerek bu görevlerini sürdürmekte olanların gelecek için öngöremedikleri bir engelleme getirilmiştir.

Kişilerin seçilerek, koşulları Kanunla belirlenmiş bir göreve getirildikten sonra geriye dönük düzenlemelerle haklarının, hukuki istikrar ve güvenlik gözetilmeden kısıtlanması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Ziraat Odasında yönetim kurulu başkanlığına "seçilme hakkı" demokratik bir haktır, iptali istenen kurallarla, Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülme iki dönem üst üste yönetim kurulu başkanlığı yapanların aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı mümkün değildir. Bu yasak seçime katılan üyelerin kanaatinin serbestçe oluşmasını engellediğinden üyeler yönünden "seçme" adaylar yönünden "seçilme" hakkına müdahale oluşturur. Kamu kurumu niteliğinde olsa da sivil toplum örgütlerine bu tür seçilememe yasakları getirilmesi demokratik hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmayacağından Anayasa'ya aykırılık oluşturur.

Somut olayda, üst üste iki oda başkanlığı yaptığı gerekçesiyle Şubat 2015'te yapılacak olağan genel kurulda yeniden oda başkanlığına aday olmasını engelleyecek şekilde düzenlenmiş olan itiraza konu yasa kuralının Anayasanın 2 ve 135. maddelerine aykırılık oluşturduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

İSTEM ve SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 11. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." hükmünün Anayasa'mızın 2. maddesine ve 135. maddesine aykırı olduğu ve Anayasa Mahkemesi'nce iptali gerekeceği düşüncesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca itiraz yoluyla incelenmek üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, yine başvurumuzun Anayasa Mahkemesi'nce kabul edilmesinden başlayarak anılan 40. madde uyarınca beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenmesine, kararımıza dava dosyamızın onaylı bir örneğinin eklenmesine, kararımızın bir örneğinin taraflara tebliğine, 22/01/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."''